

	Tilsynsrapport etter samtidig tilsyn ved Linnes avløpsrenseanlegg	Endelig
		RAPPORT NR. 07/08

Postadresse:	Postboks ,3401 LIER	Dato for tilsynet:	30. april 2008
Besøksadresse:	Røykenv 8, Lier	Forrige tilsyn:	1998
Organisasjonsnr:	857 566 122	Byggeier: (hvis forskjellig fra virksomhet)	
Regelverk:	Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeide i virksomheter (Internkontrollforskriften)		
Kommune:	Lier 0626	Gnr/bnr:	
Saksnr:	2008/2948	Rapportdato:	23. september 2008
Arkivnr:	461.2		
Internt rapportnr:	2008.005.I.MVABU		
Tilstede fra virksomheten:	Torgeir Bjerknes, leder Lier Drift Vidar Gustavsen, leder V/A/VEI Bent Sommerstad, Lier V/A Jon Tharaldsen, hovedverneombud Vidar Olsen, Lier Drift V/A Tom Rognlien, Lier Drift V/A	Tilstede fra tilsynsmyndighetenes kontrollgruppe:	Marianne Seland, Fylkesmannens miljøvern-avdeling Geir Teigen, Arbeidstilsynet Jan Åge Themte, Lier Everk (DLE)

Kontaktperson i virksomheten: Vidar Gustavsen

Rapportens innhold:

Denne rapporten beskriver de avvik og anmerkninger som ble avdekket/konstatert ved tilsyn i virksomheten onsdag 30. april 2008. Tema for tilsynet var virksomhetens helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. Det ble lagt særlig vekt på hvor godt virksomheten kunne dokumentere hvordan farer og problemer blir kartlagt og risikovurdert, og på hvilke tiltak som har blitt iverksatt på grunnlag av egenaktiviteter innenfor helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet.

Hovedkonklusjon: Verifikasjonen påviste 4 avvik og 2 anmerkninger.

Avvikene og anmerkningene gjelder forhold rundt internkontrollsystemet. Disse forholdene påvirker også den daglige driften av renseanlegget.

1. Innledning

Rapporten er utarbeidet etter tilsyn ved Linnes avløpsrenseanlegg i Lier kommune 30. april 2008. Lier drift er ansvarlig for driften av renseanlegget. Linnes renseanlegg stod ferdig i 1988, og ble renoveret i 2001-02. Anlegget er et mekanisk-kjemisk renseanlegg, og hydratkalk i kombinasjon med jernklorid brukes som fellingskjemikalier. Utløpet fra renseanlegget går til Drammensfjorden, utløpet skjer på ca 17 m dyp og ca 500 m fra land.

Inspeksjonen inngår som en del av de planlagte og samtidige tilsynene i regionen for 2008.

Formålet med tilsynet er å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Tilsynsmyndigheten fokuserer spesielt på områder som har betydning for virksomhetens praktiske gjennomføring av internkontroll (HMS).

Tilsynet omfattet bl.a. undersøkelse av om:

- virksomhetens system for internkontroll er hensiktsmessig og dekkende.
- aktiviteter utføres slik som beskrevet og uttalt.
- virksomheten når sine mål og driver sin virksomhet innenfor egne rammer og de rammer som myndighetene har satt.

Tilsynet ble gjennomført ved granskning av de dokumenter som beskriver de helse-, miljø- og sikkerhetsaktiviteter som virksomheten skal utføre og dokumentere. Granskningen ble gjennomført i møte med sentralt plasserte personer i organisasjonen.

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som er avdekket under tilsynet.

- AVVIK defineres som overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.
- ANMERKNING er forhold som ikke omfattes av definisjon for avvik, men som tilsynsmyndighetene mener det er riktig å påpeke for å ivareta helse-, miljø og sikkerhet.

2. Dokumentunderlag

- Aktuelle lover og forskrifter
- Dokumentasjon etter tidligere tilsyn som tilsynsetatene har gjennomført i virksomheten
- Virksomhetens egen fremlagte dokumentasjon knyttet til daglig drift og forhold av betydning for helse, miljø og sikkerhet
- Tillatelse etter forurensningsloven fra Fylkesmannen for Linnes avløpsrensedistrikt (18. februar 2002)

Særlig aktuelle lover og forskrifter:

Arbeidsmiljøloven med forskrifter

Lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr med forskrifter

Brann- og eksplosjonsvernloven med forskrift

Lov om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven)

3. Avvik

Avvik 1

Virksomheten mangler konkrete mål for HMS-arbeidet innen V/A/VEI.

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5, 2. ledd pkt. 4.

Kommentarer fra Fylkesmannen:

Det kunne ikke dokumenteres at virksomheten hadde konkrete, målbare mål for renseanlegget på forurensningsområdet. Eksempler på opplagte mål kan være å overholde rensekravene i utslippstillatelse og forskrift, og at prøvetaking skal være representativ og etterrettelig.

Avvik 2

Det kunne ikke dokumenteres at det var gjort en risikovurdering for renseanlegget.

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5, 2. ledd pkt. 6.

Kommentarer fra Fylkesmannen:

Ifølge Leder for Lier Drift finnes det en ROS-analyse for avløpssystemet. Den er under revisjon og oppdatering for øyeblikket. ROS-analysen omfatter ikke detaljer ved renseanlegget, slik som prøvetaking av avløpsvann på renseanlegget, eller en vurdering av konsekvensen ved fylling av kalk på feil sted (hendelse som det var meldt avvik på).

Renseanlegget har hatt større utslipp enn tillatt, men det er ikke gjennomført noen risikoanalyse med tilhørende handlingsplan for å identifisere årsaken til de dårlige resultatene og hva som evt. kunne vært gjort for å rette på dette. Driften av renseanlegget diskuteres på driftsmøter og aktuelle tiltak tas opp der, men det skjer ikke systematisk. For å bedre driften av renseanlegget er det bestilt en ny styringsenhet (PLS) som blant annet skal optimalisere tilsetningen av kjemikalier. I dag styres kjemikalietilsetningen etter vannmengde og erfaring.

Eksempler på dårlig renseresultat:

For 2007 lå renseeffekten for fosfor på 96 %, mens kravet er på 95 %. Renseeffekten for fosfor ligger m.a.o. innenfor kravene. Men totalmengden fosfor som ble sluppet ut var 600 kg. Tillatt utslipp for rensedistriktet er 1,26 tonn fosfor per år. Det inkluderer beregnede utslipp på 0,39 tonn fra ledningsnett og 0,39 tonn som ikke-tilknyttet utslipp. Ut fra disse tallene kan renseanlegget slippe ut 0,48 tonn eller 480 kg fosfor per år innenfor rammene av tillatelsen. Dersom de faktiske utslippene fra ledningsnett og ikke-tilknyttet PE er lavere enn beregnet, er det mulig at Lier kommune likevel overholder utslippstillatelsen for Linnas rensedistrikt. Men dette kunne ikke dokumenteres ved inspeksjonen.

I 2006 var også renseeffekten for fosfor innenfor kravene, men totalmengden var 948 kg. Det kan tyde på at fosforbelastningen er større enn hva som var forutsatt da anleggets utslippstillatelse ble gitt i 2002.

Beregning av teoretisk mengde fosfor på grunnlag av antatt antall tilknyttede personer gir en belastning på mellom 9 og 10 tonn pr år. Ut fra målinger var belastningen i 2006 23,75 tonn. I 2007

var målt belastning på 14,5 tonn. På bakgrunn av tallene mener Fylkesmannen det er svært sannsynlig at renseanlegget har hatt en økning i fosforbelastning på mer enn 25% siden utslippstillatelsen ble gitt.

Lier kommune har oppgitt belastning av BOF-5 på anlegget for årene 2005-2007. Målt gjennomsnittlig tilføring for maksuke var 59.626 pe for årene 2005-2007. (Høyeste måling i 2007 på 144.058 pe er utelatt). Midlere målte tilføring har i samme periode vært 21.539 pe (2005), 28.683 pe (2006) og 27.770 pe (2007). Økningen fra 2005 til 2006 og 2007 var med andre ord på over 5000 pe. En vesentlig endring regnes som 25% økning i tilført mengde, eller en økning på 5000 pe eller mer. På bakgrunn av dette vil Fylkesmannen vurdere å varsle vedtak om krav om sekundærrensing, jf. forurensningsforskriften § 14-6 og veileder TA-2237/2007 fra SFT. For øvrig påpeker vi at det er kommunens plikt å søke om endring av tillatelsen ved vesentlig økte utslipp, jf. forurensningsforskriften § 14-4, 1. ledd.

Resultatene fra målinger på KOF og BOF i 2006 og 2007 viser at renseanlegget ikke ville klart å tilfredsstille sekundærrensekravet for organisk stoff noen av disse årene.

Gjennom flere år har det vært målt et forhold mellom fosfor og nitrogen inn på anlegget som ikke er i samsvar med hva som er normalt for sanitært avløpsvann. Konsulentselskapet Eurofins BUVA har påpekt flere ganger at Lier kommune bør kartlegge industripåslipp i rensedistriktet (se internrevisjon fra BUVA i 2002 og Årsrapport renseanlegg 2007). Generelt bør kommunen vurdere risikoen og mulig effekt av forskjellige industripåslipp.

Feil ved uttak av prøver kan gi en feil oppfatning både av tilførsel, rensegrad og utslipp fra renseanlegget. Det er viktig at prøvene er representative fra prøve til prøve. Urent prøveutstyr kan være en feilkilde. Under inspeksjonen ble det fortalt at slangene som prøver suges opp gjennom ikke blir rengjort eller skiftet regelmessig. Slangene blir generelt rengjort når de går tette, eller hvis de ser særskilt møkkete ut. Slangene byttes når de blir så gamle at de blir utette (stenging av slangen skjer ved at den klemmes sammen, og det fungerer dårlig for gamle slanger fordi de blir stive/sprø). Organisk stoff som sitter igjen inni slanger og oppsamlingsbeholdere kan påvirke resultatene av analysene. Prøvetaking på feil sted, eller prøvetaking som ikke tar hensyn til tilførsel av fremmedslam, kan også føre til at analyseresultatene blir vanskelige å tolke, selv om de faktiske målingene er korrekte.

Det finnes ikke skriftlige rutiner for hvordan prøvetaking skal gjennomføres. Personalet får intern opplæring, i tillegg til 5-ukerskurs for driftsoperatører. Mangel på skriftlige rutiner kan medføre små endringer som over tid kan gjenspeiles i analyseresultatene, uten at dette kan kontrolleres på noen måte. Prøvetakingen skal akkrediteres fra utgangen av 2008, og da vil det komme på plass skriftlige rutiner. Men det kan ikke unnskyldes at renseanlegget har vært drevet i årevis uten slike rutiner.

Det kunne ikke legges fram noen dokumentasjon på hvilken effekt tilførsel av fremmedslam har på den totale renseseffekten til anlegget.

Avvik 3

Sjekkliste for vernerunder er ikke tilpasset renseanlegget og de avvikene man kan forvente at kan oppstå der. Det kunne ikke dokumenteres at avvik og vernerunder brukes systematisk for å forebygge nye avvik.

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5, 2. ledd pkt. 7.

Kommentarer fra Fylkesmannen:

Skjema for behandling av avvik ble brukt aktivt, og ser ut til å fungere bra for enkeltavvik. Rutinene for å rette avvik av typen utslipp fra pumpestasjoner er vesentlig forbedret etter noen alvorlige og langvarige utslipp i 2004.

Høye utslipp av fosfor fra renseanlegget har ikke vært avviksbehandlet eller vært gjenstand for vurdering for å finne mulig årsak. Kommunen har ikke vurdert om de store utslippene av fosfor faktisk er et brudd på utslippstillatelsen for Linnæs rensedistrikt.

Hvis kommunen kan dokumentere at utslippet av fosfor fra Linnæs rensedistrikt ligger under 1,26 tonn per år, er det ikke et avvik. Men hvis det viser seg at utslippene er høyere, må kommunen enten sørge for at utslippet kommer innenfor hva som er tillatt, eller søke om å slippe ut større mengde fosfor.

Kommentarer fra Arbeidstilsynet:

Manglende sikring av to stk trappeganger, hvor også vedlikehold var svært mangelfullt, der det er fare for at personer eller gjenstander kan falle ned. Rekkverket skal ha en slik høyde og utforming at sikring oppnås, og arbeidstakerne ikke utsettes for fare. Skilting av området er nødvendig.

Det er avvik fra forskrift om arbeid ved avløpsanlegg § 8, Gangbaner, trapper, plattformer og rekkverk.

Frist for retting av avvik: Umiddelbart.

Manglende sikring (montering av redningsutstyr) ved bassenger (6 stk) der det er fare for at personer eller gjenstander kan falle ned. Ved behov skal redningsbøye, livlinje, løftesele eller flytevest brukes. Dette er avvik fra forskrift om arbeid ved avløpsanlegg, § 9, Arbeid ved basseng og/ eller vannførende ledning.

Avvik 4

Det kunne ikke dokumenteres at det gjøres en systematisk overvåkning og gjennomgang av systemet for å sikre at det fungerer som forutsatt.

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5, 2. ledd pkt. 8.

Kommentarer:

- Internkontrollsystemet omfatter ikke det elektriske anlegget på renseanlegget.
- Beskrivelse av virksomhetens HMS-system (internkontroll) for arbeidsmiljøområdet er manglende eller ikke oppdatert.
- Beskrivelse av virksomhetens HMS-system (internkontroll) på forurensningsområdet er manglende eller ikke oppdatert.

Ledelsen gikk gjennom det overordnede systemet i 2006. I et driftsmøte i 2007 ble Kvalitetsboka gått gjennom. Disse gjennomgangene har ikke ført til et akseptabelt internkontrollsystem. Mattilsynet var på tilsyn på vannforsyningssystemet til Lier Drift i 2006. De krevde forbedringer i forhold som at IK-systemet skal være et dokument som gjenspeiler det som gjøres i praksis, og risikoanalyse for vannforsyningen. Dersom dette er gjennomført for vannforsyningen, kan vi ikke se at erfaringen er trukket over på avløpsområdet.

4. Anmerkninger

Anmerkning 1

Virksomheten kan få bedre oversikt over regelverk som gjelder for dem.

Kommentarer:

Fylkesmannens tillatelse for Lennes avløpsrensedistrikt (18. februar 2002) var ikke tilgjengelig på renseanlegget.

De ansatte på renseanlegget har tilgang på PC, og har kjennskap til www.lovdata.no. Men det foreligger ingen oppdatert liste over hvilket regelverk som gjelder for renseanlegget, og det er vanskelig å finne fram på lovdata. Listen over regelverk som fantes i intenkontrollhåndboka var ikke oppdatert, og inneholdt en rekke forskrifter som ikke er gyldige lenger. Se internkontrollforskriften § 5, 2. ledd pkt. 1.

Tilsynsmyndighetene informerte om www.regelhjelp.no.

Anmerkning 2

Arbeidstilsynet vil påpeke at vedlikeholdsrutiner (renhold med mer) på anlegget bør forbedres.

Kommentarer:

Dette gjelder:

Jernklorid (FeCl₃)-doseringstanker hvor lokk ikke var godt nok sikret, uten tilstrekkelige bolter, og tanken bar preg av rustangrep.

Polymeranlegget var svært skittent og bar preg av mangelfullt vedlikehold.

5. Andre kommentarer og oppsummering:

Ved oppsummeringsmøte ble avvik og anmerkninger gjennomgått og prioriteringer av tiltak drøftet. Det var enighet om at bedriften finner løsninger for å forbedre systemet for å ivareta helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet i kommunen med utgangspunkt i rapporten. De vil sørge for systematisk å vedlikeholde egne rutiner for helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet til enhver tid.

Det er gjort mindre endringer i rapporten etter Lier kommunes kommentarer til utkast til tilsynsrapport.

Tilsynsrapporten har fokus på feil og mangler ved systemet, og gir således ikke en fullstendig status for internkontrollsystemet.

Fylkesmannen vil komme tilbake til et eventuelt krav om sekundærrensning ved renseanlegget i eget brev.

Tilbakemelding:

Fylkesmannen i Buskerud ber om en skriftlig tilbakemelding innen **3 uker** om hvordan avvik og anmerkninger vil bli rettet (en handlingsplan som inneholder type tiltak og når planlagte tiltak forventes gjennomført).

Foreligger ikke en tilfredsstillende tilbakemelding innen fristens utløp vil tilsynsmyndigheten fatte **vedtak om pålegg**.

Det er ikke nødvendig å gi ny tilbakemelding på forhold som dere allerede har meldt at er rettet opp.

For Fylkesmannen i Buskerud

Inger Staubo
Rådgiver

Marianne Seland
Leder av tilsynet

Kopi til:

Hovedverneombud Jon Tharaldsen i Lier kommune
Arbeidstilsynet Indre Østland, Postboks 4193, 2307 HAMAR
Lier Everk AS, Ringeriksv 175, 3400 Lier

Adresse for tilbakemelding fra virksomheten:

Fylkesmannen i Buskerud
Postboks 1604
3007 DRAMMEN

Kontaktpersoner for fagspørsmål etter tilsynet:

Navn	E-post	Tlf. sentralb.	Direkte tlf Mobil	Telefaks
Marianne Seland	Marianne.seland@fmbu.no	32 26 66 00	32 26 68 21	32 26 66 52
Geir Teigen	geir.teigen@atil.no	815 48 222	977 83 377	32 81 20 85
Jan Åge Themte	Jan-age.themte@lier-everk.no	32 22 64 00	32 22 64 23 901 12 602	32 22 64 01